

FOLCLORUL MATEMATIC ÎN ÎNVĂȚAREA CIFREI CINCI CU PREȘCOLARII

MATHEMATICAL FOLKLORE IN LEARNING THE NUMBER 5 WITH PRESCHOOLERS

Cristina SÂRGHII, director adjunct,
Gimnaziul „Alexandru Lupașcu”, Volovița, r. Soroca
sirghiicristinaa72@gmail.com,

Cristina SÂRGHII, deputy director
”Alexandru Lupașcu” Gymnasium, Volovița

CZU: 373.2.02:51

DOI: 10.46727/c.v2.21-22-03-2024.p214-217

Abstract. Mathematical folklore has a colossal influence on the mathematics education of preschoolers. The study of numbers in this case takes place by applying stories, poems, stories, riddles, counters, proverbs, etc. All learning of numbers is done on the basis of children's personal experience and, in particular, on the basis of the greatest wisdom of the people - mathematical folklore. Mathematical folklore for preschoolers refers to the use of traditions, stories, songs, games and other forms of cultural expression of the ancestral treasure.

Keywords. Math folklore, preschool math education, numbers, riddles, counting

Folclorul matematic este adaptat nivelului de dezvoltare și de înțelegere a preșcolarilor și poate să facă învățarea matematicii mai accesibilă, mai plăcută și mai interactivă pentru aceștia. Prin intermediul poveștilor, cântecelor, ghicitorilor, numărărilor, prolemelor versificate, jocurilor mobile și activităților practice, copiii învață să identifice și să aplice concepte matematice, cum ar fi numerele, forme geometrice, operații matematice simple etc.

În esență, folclorul matematic pentru preșcolari în baza experienței lor, prin intermediul pedagogului transformă conceptele abstracte ale matematicii în experiențe concrete și pline de viață, oferindu-le copiilor oportunități de învățare care se îmbină perfect cu necesitățile și interesele lor în dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională.

Folclorul matematic în didactica matematicii preșcolare reprezintă o abordare inovatoare și captivantă pentru a educa concepte matematice de bază copiilor mici. Folclorul matematic poate educa la elevii mici prin includerea poveștilor, cântecelor, ghicitorilor, numărărilor, problemelor în versuri, jocuri și alte forme de exprimare culturală care implică elemente matematice și numerice. Aceste elemente folclorice sunt adaptate la nivelul de înțelegere și interes al copiilor preșcolari și servesc drept instrumente eficiente pentru consolidarea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților lor matematice.

În ceea ce privește descrierea cifrei cinci, aceasta poate fi abordată într-un mod ludic și creativ pentru a atrage atenția copiilor mici și pentru a le consolida înțelegerea despre sensul logic al numărului cinci.

Iată câteva moduri prin care folclorul matematic poate fi utilizat pentru a descrie cifra cinci în context preșcolar:

Povestiri, frământări de limbă și ghicitori:

Folclorul poate implica povestiri sau ghicitori care au legătură cu numărul cinci. De exemplu, o poveste despre un personaj care găsește cinci flori magice sau o ghicitoare despre un animal cu cinci picioare poate fi folosită pentru a introduce cifra cinci.

Ghicitorile formează cunoștințe enciclopedice populare

Furculiță cu cinci dinți,
Căpătată din părinți. (*Mâna și degetele ei*)

Sunt cinci țigănci

Două mame au câte 5 fii,
Fiecare are câte un nume.
Cine le-a spune? (*Două mâini cu degetele lor*)

Două mame au câte 5 feciori. (*Mâinile*)

Capra calcă-n clenci,
Clenciul crapă-n cinci,
Una dintre-acele cinci
Nimerește în opinci.

Cântece și poezii:

Melodiile cântecelor pentru copii și poeziile pot fi utile pentru a fixa cifra cinci în memoria copiilor. De exemplu, un cântec despre cinci găini sau o poezie despre cinci jucării pot fi folosite pentru a ajuta copiii să își amintească cifra/numărul cinci și să îl asocieze cu obiecte anumite, concrete.

Cum arată cifra 5 (CINCI)?
Ca o seceră, să știți.
Cinci cu cine-ar semăna?
Las-că știm: cu seceră! (*Grigore Vieru*)
Jocuri și activități practice:

Folclorul matematic poate fi integrat în jocuri și activități practice pentru a face învățarea mai interactivă. De exemplu, un joc în care copiii trebuie să găsească și să adune cinci obiecte diferite într-un coș sau un joc de memorie în care trebuie să găsească perechi de imagini care reprezintă cinci obiecte identice.

Povești de grup:

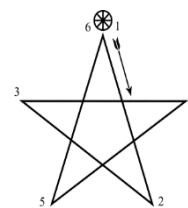
Copiii pot fi încurajați să asculte, apoi să creeze povești de grup în care folosesc cifra cinci în mod creativ. Aceste povești pot fi apoi împărtășite cu ceilalți copii, ceea ce le oferă oportunitatea să își exerseze abilitățile de comunicare și să își consolideze înțelegerea despre numărul cinci.

De exemplu: „**Balada celor cinci motănași**”.

Balada celor cinci motănași, scrisă de Ion Druță, este o poveste înduioșătoare, plină de tâlc, în care drăgălășenia pisicuțelor se împletește cu o măiastră personificare, și este scos în evidență puternicul impuls matern ce stăpânește atât în lumea oamenilor, cât și în cea a animalelor. În anul 1977 Ministerul Învățământului Public din RSSM i-a acordat scriitorului Premiul Ministerului pentru această baladă.

Pentagonul este figura geometrică de forma unui poligon cu 5 (CINCI) laturi. Pentagoanele au cele mai variate forme, dar cea mai frecvent acceptată este Steaua cu 5 (CINCI) colțuri. Omul are CINCI simțuri: miros, auz, văz, gust, pipăit. Steaua cu CINCI colțuri simbolizează corpul uman și poartă numirea „haykal”, adică „templu” (templul uman)

Cele 5 (CINCI) colțuri determină 5 (CINCI) continente: Euro-Asia, Africa, Australia, America de Nord și de Sud, Antarctica.

Numărul-cifra *cinci* își are originea în cuvântul „panca” care în limba sanscrită înseamnă mâna. Cinci este un număr sacru pentru multe popoare. Este semnul unirii, al centrului, al armoniei, este simbolul – microcosmosului – omul cu brațele și picioarele desfăcute dar și a macrocosmosului – două axe, una vertical și una orizontală intersectate într-un centru.

În cadrul ocupației se poate utiliza poezia:

5 se pare că mă-nșel,
E o seceră de-oțel.
Dar, deși unealta-i nouă,
Coadă ei e frântă-n două.

Arte și creație:

Folclorul matematic poate fi integrat și în activități artistice și creative. De exemplu, copiii pot crea colaje sau desene care includ exact cinci elemente sau pot folosi degetele pentru a picta sau a desena cifra cinci pe hârtie.

Copiii trebuie să facă concluzia că **ÎNȚELEPCIUNEA POPORULUI se depistează în PROVERBE ȘI ZICĂTORI**. Iată unele proverbe și zicale în care este atestată cifra 5 (CINCI).

Cinci degete sunt la o mână și nu se aseamănă unul cu altul.

Cinci degete, dar diferite.

Balaur cu cinci capete.

CINCI lupi nu sunt atât de înfricoșători, ca lingușirea omului rău.

Un stup e, pur și simplu, stup, iar cinci deja e o stupină.

Câinelui turbat și cercul cu raza de CINCI kilometri nu-i este un cerc.

CUVINTE ÎNARIPATE – VORBE SPUSE DIN BĂTRÂNI

Ca cele CINCI degete. A ști foarte bine, mot a mot, fundamental.

A CINCEA roată la căruță. Om nedorit la moment, inutil în orice afacere.

De la a cincea la a zecea. Într-un fel neordonat, în mod aleatoriu, ocazional.

Prin integrarea acestor elemente de folclor matematic în didactica matematicii preșcolare, educatori și părinți pot oferi copiilor oportunități creative și distractive de a explora și a înțelege lumea numerelor și formelor înconjurătoare.

Un loc aparte aparține problemelor pentru copii și numărătorilor:

PROBLEME MĂREȚE PENTRU MINȚI ISTETE

1. Trei cai au alergat împreună 5 km. Câte câți au alergat fiecare? (5 km)

2. Tania avea 5 nuci. Ea ia dat o nucă fratelui, și ei au împărțit nucile în mod egal. Câte nuci au avut fratele la început? (Trei nuci)

3. Pisica cântărește 3 kg. Acesta este cu 2 kg mai puțin decât cântărește un câine. Cât cântărește câinele? (5 kg)

4. Harbulul cântărește 5 kg. Doi băieți s-au apropiat și au tăiat două bucăți a câte un kilogram. Câte au rămas? (3 kg)

5. Într-un borcan încap 5 pahare de apă, iar în celălalt - 1 pahar. Cu cât este mai mare volumul primului borcan decât volumul la al doilea borcan? (Cu 4 pahare)

6. Denumiți cinci zile a săptămânii fără a numi numărul și numele zilelor din calendar. (Alaltăieri, ieri, astăzi, mâine, poimâine)

PROBLEME ÎN VERSURI

Trei romanițe – ochi gălbui,
Două vesele-albăstrele
Câte flori sunt în buchetul
Cadonat măicuței mele? (Cinci)

UNU, DOI, TREI, PATRU, CINCI

Mama cumpără opinci,
Tata cumpără secară,
Iar tu ieși pe uș-afară!
UNU-i soarele pe cer
DOI sunt ochișorii mei,
TREI sunt frunze la trifoi,
PATRU labe la pisoi,
Dacă vrei să-l știți pe **CINCI**,
La uitați-vă aici
1, 2, 3, 4, 5!

JOCURI MOBILE PENTRU PICI DÂRJI ȘI VOINICI

Puteți numi alte 5 cuvinte (pe subiecte: animale, plante, obiecte de uz casnic etc.). Există o mulțime de astfel de cuvinte, dar nu fiecare va putea ridica 5 cuvinte și le va pronunța unul câte unul fără întârziere în ritmul pasului.

BIBLIOGRAFIE

1. Gorovei, Artur. Folclor și folcloristică. Chișinău: Hiperion, 1990, 515p.
2. Cojocaru I. Matematica versificată. Chișinău: Pulsul Peții, 2017, 246 p.
3. Poleak G. Probleme amuzante. Moscova: 1953 (în rusă)
4. Sorokin P. Probleme distractive la matematică. Materiale didactice pentru pedagogii claselor primare. Moscova: Prosveșcenie, 1967
5. Vangheli S. *Auraș, păcuraș (Din folclorul copiilor)*. Ediția a II-a. Chișinău: Lumina, 1976, 48 p.
6. Vieru G. *Spune-i soarelui o poezie*. Chișinău: Literatura artistică, 1989, 36p.